

Tarbijate õiguste kaitse Euroopa müügiõiguses – kas kõrgem tase Eesti tarbija jaoks?

Dr. iur. Karin Sein

Tartu Ülikooli tsiviilõiguse dotsent

Euroopa Ühise Müügiõiguse (EÜM) kohaldamine kaotaks piireüleste tarbijalemüügilepingute puhul vajaduse välja selgitada siseriiklikud imperatiivsed tarbijakaitsetsätted, sest EÜM sisaldaks juba üle-euroopaliselt ühtlustatud tarbijakaitseenorme. EÜM kohaldamise korral ei peaks ettevõtjad enam hakkama välja selgitama erinevate liikmesriikide tarbijakaitseenorme ega oma tegevust nendele kohandama (selline vajadus tuleb täna aga Rooma I määruse artikli 6 lõikest 2).

EÜM eelnõu koostamise üheks lähtepunktiks oli võimalikult kõrge tarbijakaitsestandardi saavutamine.

Euroopa Tarbijakaitseorganisatsioon BEUC ja nende eeskujul ka paljude liikmesriikide tarbijakaitseühendused ei soovi aga EÜM vastuvõtmist ja kritiseerivad EÜM eelnõu eelkõige järgmiste asjaolude tõttu:

- 1) Tarbija valikuvõimaluse puudumine. Tuuakse välja, et EÜM kohaldamise või mittekohaldamise üle ei saa sisuliselt otsustada mitte tarbija, vaid üksnes ettevõtja ning et tarbijale jääb vaid valik, kas sõlmida leping EÜM kohaldumisel või seda lepingut üldse mitte sõlmida.
- 2) Kahe paralleelse õigusliku regulatsiooni kehtestamine tekitab tarbijates segadust: tarbijatel on raskusi juba üheainsa seaduse mõistmisega ning kahe erineva alternatiivi puhul ei pruugita oma õigustest enam üldse aru saada.
- 3) Osaline tagasimineku tarbijakaitsetasemes vähemalt mõnedes liikmesriikides. BEUCi väitel esineb erinevates liikmesriikides sätteid, kus praegune tarbijakaitsetase on kõrgem kui EÜM-s pakutu.

Kas need etteheited on ka Eesti kontekstis põhjendatud? Kas EÜM tarbijakaitsetase on kõrgem kui VÕSi oma või mitte?

Tees 1: kaks esimest etteheidet ei ole põhjendatud, kuna ka praegu ei ole tarbijal kohaldatava õiguse osas valikuvõimalust ning piireüleste tehingute puhul tuleb Rooma I määruse art. 6 lg 2 tõttu ka praegu sageli paralleelselt kohaldada kahe erineva õiguskorra norme.

Tees 2: EÜM pakub tarbijale puudustega kauba puhul kasutatavate õiguskaitsevahendite regulatsiooni osas vähemalt sama ja paljudes aspektides ka märkimisväärselt kõrgemat kaitsetaset kui meie võlaõigusseadus. See väljendub eelkõige järgnevas:

- 1) Õiguskaitsevahendite hierarhia ja müüja heastamisvõimaluse puudumine
- 2) Tarbija teavitamiskohustuse puudumine
- 3) Lihtsam lepingust taganemise võimalus

Ka muudes valdkondades on EÜM kaitsetase tervikuna vähemalt sama kõrge kui Eesti õiguses.